

Beleidsvaluatie in O&V

Workshop – VEP studiedag "Terug- en vooruitblik op de binnenlandse evaluatiepraktijk" – 17 december 2015

Opzet van de workshop

WAT ?

- ▶ Globale toelichting bij de praktijk van BE in O&V
- ▶ Reflectie aan de hand van cases & issues:
 - Evaluatie taalproef (interne evaluatie)
 - Evaluatie PBD, SNPB, POC (evaluatie door commissie)
 - Evaluatie evaluatiesysteem onderwijspersoneel (externe evaluatie, wetenschappelijk onderzoek)

WIE ?

- ▶ Sprekers:
 - Caroline Gijssels (DOV)
 - Katrijn Ballet (DOV)
 - Jan Vanhoof (UA)
 - Mia Douderlungne (VLOR)
- ▶ Alle deelnemers aan de workshop

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Het beleidsdomein O&V

Entiteiten:

- ▶ Departement O&V
- ▶ Onderwijsinspectie
- ▶ Agentschappen:
 - AgODi (Agentschap voor Onderwijsdiensten)
 - AHOVOKS (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwaliteit en Studietoelagen)
 - AGIO (Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs) – eva
 - EPOS vzw (Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking, is het Vlaamse agentschap voor de uitvoering van de Europese onderwijs en opleidingsprogramma's van de Europese Unie)

Beleidsvaluatie in O&V

Coördinatie van de beleidsvaluaties door Dept. O&V

Outline van verdere uiteenzetting:

- Toenemend belang van beleidsvaluatie (verder: BE) in het beleidsdomein O&V
- Definitie van BE
- Types BE
- Risico-beheersing
- BE in de beleids- en beheerscyclus
- Monitoring in functie van BE

Toenemend belang van BE in O&V

- ▶ Lange traditie binnen onderwijs,
- ▶ Maar toename door streven naar meer *evidence-informed policy* + vraag grotere publieke verantwoording
 - Vlareg en/ of IKW n.a.v. decreet, BVR (m.i.v. afsprakennota)
 - Onderhandelingen (bv. protocol onderhandelingen)
 - Parlement: parlementaire vragen, bespreking decreet,...
 - Politieke actualiteit
 - Vragen door Vlaamse onderwijsraad
 - Begrotingsakkoord/ Inspecteur financiën
 - ...

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Definitie BE in O&V

Het departementaal managementcomité van het DOV heeft in 2008 volgende definitie van beleidsevaluatie aangenomen:

Een kwalitatieve of kwantitatieve studie, waarin op een geldige, betrouwbare en objectiveerbare wijze wordt nagegaan of en hoe een bepaalde beleidsdoelstelling gerealiseerd is.

Een BE behelst dus steeds een analyse waarbij de feiten getoetst worden aan duidelijke criteria en waarna er een beoordeling volgt.

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Types BE in OV

Type 1: administratie (rapporten op basis van desk research, eigen databanken, focusgroepen,...)

Type 2: inspectie (doorlichtingen, onderwijsspiegels)

Type 3: academische onderzoeksploegen (wetenschappelijk onderzoek)

Type 4: onderzoeksbureaus, commissies, OESO, Rekenhof,... (evaluatierapporten)

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Risico's en hun beheersing

Risico	Beheersingsmaatregel
Tijdens engagement tot BE wordt onvoldoende rekening gehouden met haalbaarheid van BE	Vorming en ondersteuning cel Kennisbeleid, Haalbaarheidstoets
Onvoldoende capaciteit, tijd, middelen tijdens uitvoering van BE	Vorming en ondersteuning cel Kennisbeleid, Haalbaarheidstoets
Uitvoering BE is niet conform het vooropgestelde evaluatiekader	Opvolging door stuurgroep
Resultaten zijn voor interpretatie vatbaar	Kwaliteitsbewaking door stuurgroep
Ongeschikte timing bekendmaking resultaten	Planning i.o.m. managementcomité en beleidsraad, Afstemming met communicatieverantwoordelijke van de minister

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Risicobeheersing: vorming

Starten met
beleidsevaluatie

een praktische handleiding

Vlaanderen
overheid

WAT ?

- Introductiesessie voor nieuwe beleidsondersteuners
- Brochure 'starten met beleidsevaluatie'
- 'Middagsessies' over beleidsevaluatie
- High level 'kenniskring' over beleidsevaluatie

WIE ?

- Organisatie door cel Kennisbeleid
- In overleg met dept. Managementcomité
- In samenwerking met interne Vormingsdienst

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Risicobeheersing: ondersteuning

Ondersteuning door de cel Kennisbeleid

- Eerstelijns:
 - Hulp bij het formuleren van beleidsevaluatievragen en hoe die onderzocht kunnen worden.
- Tweedelijns:
 - Mee uitdenken evaluatiedesign
 - Bij extern uitbestede beleidsevaluaties: offertevraag, selectie, gunning, opvolging, valorisatie
 - Bij intern uitgevoerde beleidsevaluaties: methodologische ondersteuning, hulp bij analyses en conclusies

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Risicobeheersing: coördinatie

Coördinatie door verantwoordelijke BE binnen de cel Kennisbeleid

- Planning en opvolging (dept. managementcomité en beleidsraad)
- Coördinatie indien verschillende types van BE

Risicobeheersing: haalbaarheidstoets

- ▶ Wat is het onderwerp van de evaluatie?
 - Welke beleidsmaatregel?
 - Welke beleidstheorie?
 - Welke doelgroep?
 - Welke periode?
- ▶ Wat zijn onderzoekbare evaluatievragen?
 - Cf. beschikbare data, bijkomende datacollectie
 - Cf. tijd, middelen, personeel
- ▶ Gaat het om een interne of externe evaluatie?
 - In functie van garantie op onafhankelijkheid, aanvaardbaarheid, expertise, kosten
- ▶ Wanneer evalueren, welke deliverables, beschikbaarheid resultaten in loop van beleidscyclus?
- ▶ Welke stakeholders betrekken en hoe?

Risicobeheersing: opvolging BE

➤ Stuurgroep

- zowel bij interne als externe BE)
- samenstelling i.s.m. afdelingshoofd en voorgelegd aan dept. managementcomité
- wie?
 - Experts binnen en buiten administratie
 - Indien relevant ook andere beleidsdomeinen betrekken
 - Geen kabinetsvertegenwoordiging
 - Geen vertegenwoordiging van voorwerp van evaluatie

Opvolgen, aansturen,
advies aan minister

➤ Klankbordgroep

- Vertegenwoordiging van voorwerp van evaluatie
- Koepels
- Vakbonden
- Andere betrokkenen

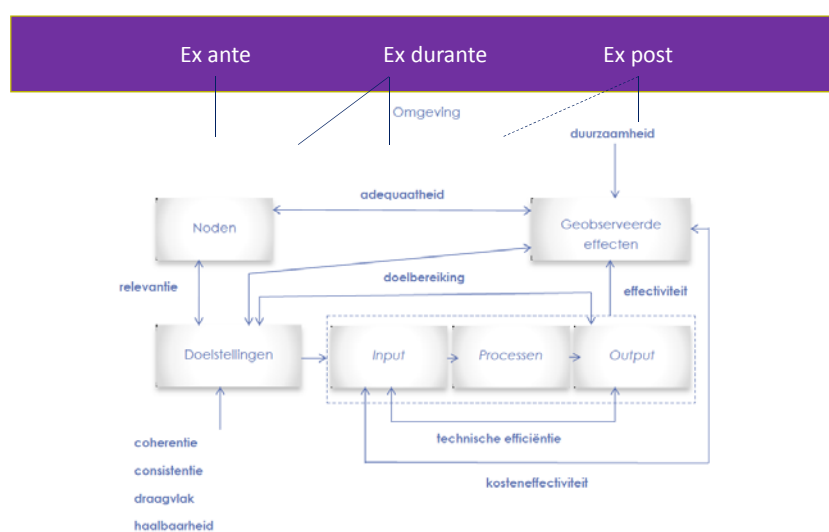
Informeren, adviseren bij
praktisch verloop van BE

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Evaluatiecriteria in de beleids- en beheerscyclus

Bron: De Peuter e.a., 2007

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Evaluatiecriteria in de beleids- en beheerscyclus

Cfr. De Peuter, Smet en Bouckaert (2007)

- Wie stelt de evaluatievraag?
- Wat is het evaluatiemotief?
 - Beleidsvoorbereiding ondersteunen
 - Beleidsuitvoering verbeteren
 - Verantwoording afleggen
 - Beleidsleren
- Rekening houden met:
 - Institutioneel kader
 - Beleidsinhoud en context
 - Tijdsdimensie
 - In functie van onderzoeksvoorwerp (over welke periode onderzoeken)
 - In functie van de beleidscyclus (wanneer klaar om er iets te kunnen mee doen?)
 - Ruimtelijke afbakening
- Wie zijn de (primaire) stakeholders en hoe betrekken?

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Checklist kwaliteitsvolle BE-vragen

Cfr. De Peuter, Smet en Bouckaert (2007)

- Zal het antwoord op de vraag nieuwe info opleveren?
- Bevat het antwoord belangrijke informatie om beleidskeuzes te maken?
- Brengt de vraag de afbakening en/of begrijpbaarheid van de evaluatie niet in het gedrang?
- Levert het antwoord op de evaluatievraag de juiste informatie aan de juiste instantie?
- Zal het antwoord op de vraag daadwerkelijke impact hebben op het beleid?
- Is het mogelijk de vraag te beantwoorden, gegeven beperkingen (complexiteit van realiteit, tijd, budget, data, expertise)?
- Is het mogelijk de vraag te beantwoorden, gegeven de beleidscontext, politieke gevoeligheid?

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

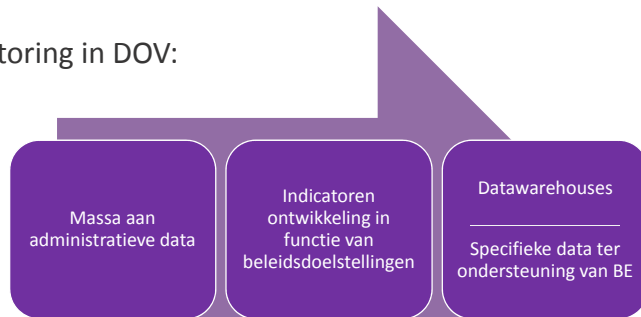
DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Monitoring en BE

Principes:

- Monitoring \neq BE
- Monitoring kan BE voeden

Monitoring in DOV:

Reflectie

- Issues
- Cases

Issues

- Causaliteit
 - Effecten en impact
 - Multi-causaliteit, equifinaliteit, dynamiek in beleid en context
- Tijd
 - Timing van beleidsevaluatie
 - Duurtijd van beleidsevaluatie
- Beleidstheorie(en)
 - Eenduidigheid van beleidstheorie bij maatregelen die het resultaat zijn van compromissen ?
 - Interpretatie/betekenisgeving en toepassing van beleidstheorie in de multi-level context van O&V-beleid
 - Interpretatie/betekenisgeving en toepassing van beleidstheorie in de context van autonomie van onderwijsactoren
- Betrokkenheid van evaluandum
- Betrokkenheid van andere stakeholders

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Case: evaluatie taalproef

- Timing: eind 2013, begin 2014
- Type: Interne BE
- Aanleiding: parlementaire vraag
- Methode:
 - Analyse administratieve data
 - zicht op omvang en trends (beperkt)
 - Focusgroepen met directies, CLB's en koepels
 - Wordt taalproef geïmplementeerd zoals bedoeld?
 - Fungeert de taalproef als ventiel?
 - Geeft taalproef aanleiding tot onbedoelde neveneffecten?
 - Is de taalproef een voldoende objectieve maatregel?
 - Is de taalproef consistent met ander onderwijsbeleid?
 - Is de inzet van mensen en middelen efficiënt in het licht van de beoogde doelstelling?
- Doorwerking:
 - Beleidsvoorbereiding op basis van conclusies
 - Politieke beslissing: taalproef afgeschaft en alternatief geformuleerd

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Case: evaluatie PBD, SNPB, POC

- Timing: 2012-2014
- Kader: kwaliteitsdecreet 2009 (decretale opdrachten), Ontwikkelingsgerichte evaluatie
- Combinatie van verschillende types BE - coördinatie door DOV
 - Wetenschappelijk onderzoek UA-KU Leuven (Van Petegem e.a., 2013)
 - Infodossier van elke dienst
 - Gesprekken met betrokkenen door Commissie Monard met ondersteuning DOV
 - Rapportering commissie o.b.v. literatuur en panelgesprekken
 - Voorstelling aan minister, DOV, betrokken diensten
- Doorwerking: Regeerakkoord nieuwe Vlaamse regering:

We focussen de rol en de financiering van de pedagogische begeleidingsdiensten terug op de ondersteuning van leraren. De aanbevelingen als resultaat van de visitatie van de pedagogische begeleidingsdiensten vervat in de verschillende rapporten Monard, moeten door de begeleidingsdiensten opgevolgd worden. We voorzien een tweede visitatie in de tweede helft van de regeerperiode, waarbij we nagaan of de pedagogische begeleidingsdiensten deze doelstellingen effectief hebben bereikt.

Vlaanderen **DEPARTEMENT**
is onderwijs & vorming **ONDERWIJS & VORMING**

Case: evaluatie evaluatiesysteem personeelsleden

- Timing: 2009-2012
- Type: wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) :
 - Secundair onderwijs, CLB en CVO
 - Basisonderwijs en Deeltijds Kunstonderwijs
- Ontwikkelingsgerichte evaluatie tijdens eerste drie schooljaren waarin het systeem is ingevoerd
- Doel: het onderzoek wil de werking en de effecten van leerkrachtevaluatie analyseren en evalueren. Welke kenmerken vertonen de evaluatiesystemen, hoe ervaren verschillende actoren (o.a. directies en leerkrachten) dit en wat zijn de effecten van evaluaties?
- Doorwerking:
 - Studiedag
 - Publicaties
 - Mee genomen in beleidsvoorbereiding loopbaandebat en bestuurlijke optimalisatie

Vlaanderen **DEPARTEMENT**
is onderwijs & vorming **ONDERWIJS & VORMING**

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & FORMING

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Contact :

Caroline Gijselinckx

Departement O&V
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning

caroline.gijselinckx@ond.vlaanderen.be

Tel: 02 553 95 66